



بازینه کمیته حسابرسی برای کووید ۱۹

دکتر یداله مکرمی ✍

همه‌گیری ویروس جدید کورونا، کووید ۱۹ (COVID 19)، شیوه انجام کسب‌وکار و اجرای راهبردهای سازمانی را تغییر داده است. این تغییرات ممکن است برای سالها ادامه داشته باشد. تمام جنبه‌های فرایند مالی و کسب‌وکار با چالشهایی برخورد کرده‌اند که پیش از این سابقه نداشته است.

کمیته حسابرسی، در بخش عمومی، خصوصی، دولتی یا غیرانتفاعی، با چالشهای تندی روبرو بوده است. کمیته حسابرسی نه تنها به ناگهان ناگزیر به برقراری نشستهای مجازی شده است، بلکه باید ریسکهای نوپدید را نیز پاسخ دهد. ریسکها، مربوط است به ارزیابی، عملیات واحد تجاری در محل (شامل فرهنگ)، پیامدهای قوانین جدید، موارد افشای مالی و گزارشگری، فناوری و امنیت سایبری.

هدف از بازینه 'کمیته حسابرسی برای کووید ۱۹، فراهم ساختن پرسشها و ملاحظات مربوط به مسئولیتهای اعضای هیئت‌مدیره است؛ از جمله، نظارت، مدیریت ریسک، و فرایند راهبری. قصد از پرسشها این نیست که همه چیز را شامل شود، بلکه هدف فراهم ساختن رهنمود برای واحد تجاری است که بر رهنمودهای کمیته حسابرسی در چندین عرصه مهم اتکا دارد. پرسشها باید در یک همنشینی باز از طریق تعامل کمیته حسابرسی با مدیریت ارشد، حسابرسان مستقل، حسابرسان داخلی و بیرونی، و دیگر اعضای اصلی گروه مدیریت مالی به بحث گذاشته شود. پرسشها به گونه‌ای تنظیم شده است که پاسخ «خیر» نشان دهنده نقطه‌ضعفی است که باید پاسخ داده شود.

بازینه کووید ۱۹ کمیته حسابرسی				آری	خیر	نمی‌دانم	توضیح
الف- مدیریت ریسک							
☐	☐	☐	☐	۱- آیا مدیریت، فرایندی را برقرار کرده است که ریسک تغییرات مهم را به‌صورت پیش‌کنشی ارزیابی کند، مثل ورود به بازار جدید، نواوریهای دگرگون‌ساز ^۲ ، تحولات اقتصادی/جغرافیای سیاسی، تقلب، و نادیده‌گرفته‌شدن کنترل‌های داخلی به‌وسیله مدیریت. اگر نه، آیا واحد تجاری درصدد است چنین فرایندی را در این رویداد جهانی ایجاد کند؟			
☐	☐	☐	☐	۲- آیا عرصه‌های خاصی که باید در توجه قرار گیرد مشخص شده است و آیا ارزیابی ریسک در نتیجه همه‌گیری کووید ۱۹ انجام شده است؟			
☐	☐	☐	☐	۳- آیا مدیریت طرحی برای پرداختن به ارزیابیهای ریسک موجود و به‌روزرآوری اطلاعات مربوط به شناسایی، پیامد، و کاهش عوارض مرتبط با کووید ۱۹ دارد؟			
☐	☐	☐	☐	۴- آیا واحد تجاری ریسکهای درخور توجه دستیابی به هدفها، تامین مالی، و فراهم‌بودن وجوه برای برنامه‌های اصلی، امنیت سیستمهای اطلاعاتی، و بازایی حوادث ^۳ را در نظر گرفته است؟			
☐	☐	☐	☐	۵- آیا مدیریت در فرایند شناسایی رویداد و ارزیابی ریسک، وابستگی متقابل رویدادهای مرتبط و ممکن را به‌اندازه کافی در نظر گرفته است؟			
☐	☐	☐	☐	۶- آیا کمیته حسابرسی با واحد حسابرسی داخلی، برای اطمینان از کامل‌بودن گامها در ارتباط با شناسایی و پرداختن به ریسک، کار می‌کند؟			
ب- عملیات واحد تجاری، شامل فرهنگ							
☐	☐	☐	☐	۱- آیا راهبردها، هدفها، و طرح عملیاتی بازنگری شده واحد تجاری با محیط در حال تغییر همسو است؟			
☐	☐	☐	☐	۲- آیا واحد تجاری در طرح وقایع احتمالی ^۴ ، اقدامی در نظر گرفته است که بخش عمده نیروی کار، از راه‌دور کار کنند؟ اگر نه، آیا واحد تجاری در نظر دارد تهیه و برنامه‌ریزی چنین طرحی را رسمیت ببخشد؟			
☐	☐	☐	☐	۳- آیا به نیازهای ارتباطی واحد تجاری توجه شده است؟ و امنیت و حریم خصوصی در نظر گرفته شده است؟			
☐	☐	☐	☐	۴- آیا مرجع راهبری و مدیریت برای این که بتوانند نقش خود را ایفا کنند، امکان ارتباط در سطح موثر، با بیشتر کارکنانی که از راه‌دور کار می‌کنند، دارند؟			
☐	☐	☐	☐	۵- آیا مرجع راهبری، اختیار مدیریت در تصمیمهای مهم و محدودیتهای اختیارات و مسئولیتها را بازنگری و در نظر گرفته است؟			
☐	☐	☐	☐	۶- آیا واحد تجاری مسایل و روندهای مرتبط و مورد انتظار را، با فروکش کردن مراقبتهای بهداشتی و هویداشدن بهبود مالی، شناسایی کرده است؟			
☐	☐	☐	☐	۷- آیا واحد تجاری، بر مبنای سناریوهای گوناگون و ممکن مربوط به بهبود اوضاع، طرح تداوم کسب‌وکار تهیه کرده است؟			
پ- پیامدهای قوانین جدید							
☐	☐	☐	☐	۱- آیا واحد تجاری واکنش تجاری و مالی خود را در قبال طرحهای دولتی کمکهای مالی ارزیابی کرده است؟			
☐	☐	☐	☐	۲- آیا واحد تجاری به‌درستی پیامدهای طرحهای دولتی کمکهای مالی را درک می‌کند و درباره انجام آنها آگاهی دارد؟			
☐	☐	☐	☐	۳- آیا موارد خاص طرحهای دولتی کمکهای مالی شناسایی و در طرح راهبردی به آن پرداخته شده است؟ (وام، مالیات، کمک نقدی، ...).			

ت- گزارشگری مالی و موارد افشا				
☐	☐	☐	☐	۱- آیا مرجع راهبری به تعیین انتظارات برای عملکرد، درستکاری، و ارزشهای اخلاقی مدیریت ارشد در زمان رویداد کووید ۱۹ ادامه داده است؟
☐	☐	☐	☐	۲- آیا مسئولیت نظارت درست بر طراحی و استقرار و هدایت کنترل داخلی به وسیله مدیریت که به کووید ۱۹ مربوط می شوند، به انجام رسیده است؟
☐	☐	☐	☐	۳- آیا واحد تجاری محیط کنونی و پیامدهای آن بر موارد افشا برای سرمایه گذار را بازنگری و به آن توجه کرده است: پیش بینی رشد و توسعه؛ موافقتنامه های وام، سود؛ جدولهای زمانی، و غیره...؟
☐	☐	☐	☐	۴- آیا واحد تجاری پیامد وامها/کمکها و شرایط و ضوابط آنها در بسته های انگیزشی کووید ۱۹ بر گزارشگری مالی و موارد افشا را بازنگری و به آن توجه کرده است؟
☐	☐	☐	☐	۵- آیا کمیته حسابرسی اطلاعاتی را که مدیریت (شاخصهای اصلی عملکرد، تحلیل داده ها، واحدهای اندازه گیری) برای ارزیابی پیامد کووید ۱۹ و چگونگی انتقال این اطلاعات به ذینفعان مناسب و تعیین عوامل گزارشگری استفاده می کند، دریافت، بازنگری، و به آن توجه می کند؟
☐	☐	☐	☐	۶- آیا کانالهای ارتباطی باز برای ممکن ساختن جریان اطلاعات از منابع بیرونی و داخلی، شامل ذینفعان، حسابرسان، مراجع نظارتی، و کارکنان، به هیئت مدیره وجود دارد؟
ث- فناوری و امنیت سایبری				
☐	☐	☐	☐	۱- آیا مرجع راهبری ساختار و فرایندهای نظارت مناسب را ایجاد کرده است (برای مثال، هیئتها و کمیته ها) که منعکس کننده ساختار کارازخانه باشد که اکنون برای بیشتر کارکنان وجود دارد؟
☐	☐	☐	☐	۲- آیا برای حسابرسی مجازی با حسابرسان مستقل هماهنگی صورت گرفته است؟
☐	☐	☐	☐	۳- آیا کمیته حسابرسی ماهیت و دامنه فعالیتهای نظارتی را درک می کند، شامل ارزیابی پیوسته و/یا ارزشیابیهای جداگانه برای امکان دادن به تعیین این که آیا اجزای کنترل داخلی به کار خود با اتکای فزاینده به فناوری ادامه می دهد؟
☐	☐	☐	☐	۴- آیا واحد تجاری عرصه های حریم خصوصی استثنایی و دغدغه پیرامون داده ها را شناسایی کرده است و اطمینان فراهم ساخته است که تدابیر ایمن ساز و همچنین موارد احتمالی و اقدام جایگزین برقرار است؟
☐	☐	☐	☐	۵- آیا فرایند اثربخش ایجاد شده وجود دارد که به طور دوره ای به گوش مسئولان سیاسی، کارکنان، و دیگران رسانده شده باشد تا امکان دهد که موارد خلافاکاری مشکوک کارکنان و واحد تجاری به طور آزاد منتقل شود؟ آیا خط ارتباطی افشاگران ^۵ به طور پیوسته بازبینی می شود و فراموش شده نیست؟



پانوشتها:

- 1- Checklist
- 2- Disruptive Innovations
- 3- Disaster Recovery
- 4- Contingency Plan
- 5- Whistleblowers

منبع:

• L. Sexton, The Audit Committee's Responsiveness During the COVID-19 Pandemic, The Audit Committee Checklist for COVID-19, AICPA, 2020

